

41. Mødet med triumviratet

Lovforslagets konsekvenser skulle forklares på menneskesprog på ekspertmødet i Folketingets Kulturudvalg. Udvalgets formand, Kim Andersen, havde foranlediget, at jeg blev inviteret. Peter Schönning inviterede Johan Schlüter og Mogens Koktvedgaard, og sådan gik det til, at jeg kom til at stå ansigt til ansigt med triumviratet.

Mit andet møde med Folketingets Kulturudvalg

En uge før ekspertmødet fik jeg mulighed for at møde Folketingets Kulturudvalg helt for mig selv, og nu så det ud til, at medlemmerne havde lyst til at høre på mig. Udvalgets formand, Kim Andersen, havde selv bedt om at få mig med til ekspertmødet. Jeg sørgede for at være godt forberedt til dette separate møde, og jeg lagde en plan for de 15 minutter, jeg havde fået tildelt til mit foretræde. Som en anden tryllekunstner mødte jeg op med en stor kuffert fuld af rekvisitter, og med dem brugte jeg min taletid til at illustrere, hvad lovforslaget ville betyde i praksis, hvis det blev vedtaget.

Jeg fortalte om Aalborg Tegneserieklub, som jeg havde været med til at starte i mine unge dage. Vi mødtes for at se tegnefilm, lave quizzer for hinanden og for at bytte tegneserier. Min interesse lå i de originale *Uncle Scrooge*-serier og *Walt Disney's Comics & Stories* med Carl Barks' egen dialog og hans hustrus smukke håndskrift i taleboblere. L 19 gjorde det kriminelt at holde byttemøder i klubben med henblik på at udveksle sådanne tegneserier medlemmerne imellem.

Kære Hans Kristian Pedersen

På vegne af Folketingets Kulturudvalg vil jeg gerne sige tak, fordi du har sagt ja til at deltage som partsrepræsentant på udvalgets ekspertmøde om L 19 (Forslag til ændring af lov om ophavsret) og i den forbindelse stille spørgsmål og eventuelt komme med et kort indlæg. Udover oplægsholdere vil der være 6 partsrepræsentanter til stede, og der vil være i alt 5 minutter til rådighed for hver partsrepræsentant, jf. vedlagte program.

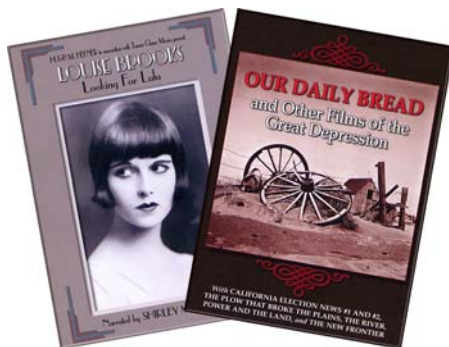
Kim Andersen (V) til Laserdisken, 29. oktober 2002

Jeg viste dem min kasket med tegnefilmfiguren Fievel fra Steven Spielbergs store tegnefilmsucces, *An American Tail* (Rejsen til America, 1986). Jeg havde købt den i Universal Studios i Los Angeles nogle år tidligere. Jeg brugte den ikke mere, så jeg overvejede at give den til en af Røde Kors' genbrugsbutikker. Nej, vent, det kan jeg ikke! Det vil være ulovligt og strafbart for Røde Kors at sælge kasketten videre, medmindre det lykkes for Røde Kors at få tilladelse af Universal.

Det er principielt inden for mulighedens grænser, men hvad med det smukke håndlavede skakspil med brikkerne udformet som USA mod USSR? Jeg havde købt det på et marked i Skt. Petersborg nogle år efter murens fald. Der er tale om ophavsretsbeskyttet brugskunst, så det må ikke spredes i EU uden ophavsmandens tilladelse. Jeg kan ikke se, hvordan jeg skulle kunne finde ophavsmanden igen og få en sådan tilladelse. Jeg er nødt til at tage skakspillet med mig i graven, for en marskandiser kan ikke engang overtage mit dødsbo og sælge det videre efter min død. Det er ganske enkelt kriminelt at videresprede dette skakspil i EU.

Min kommentar til DFI's henvendelse

I dag ville man kalde Sandra Piras støtte til monopolerne for brug af mørkelygten. Hvis man kun ser Hollywood actionfilm, er det uvæsentligt, at film som *Looking for Lulu*, en dokumentarfilm om stumfilmstjernen Louise Brooks, eller en lille samling film som *Our Daily Bread and Other Films of the Great Depression* er forbudt i danske specialbutikker.

Den enkelte vurderer selv, hvad han eller hun finder væsentligt. Måske synes Sandra Piras ikke, det er væsentligt, at sådanne film er tilladt i Danmark?

Hun talte imidlertid udenom i klassisk vildledende Johan Schlüter-stil, da hun fremhævede, at de nye regler ikke ville forhindre en udgivelse i Danmark, når der var efterspørgsel på den. Det havde hun isoleret set ret i, men det var ikke det, der blev ændret med loven. Lovændringen ville derimod forbyde de film, der ikke var så stor efterspørgsel efter, at en europæisk udgivelse var økonomisk rentabel.

Jeg tog en håndfuld af disse film med til Kulturudvalget og viste dem frem og forklarede. Jeg synes selv, at stumfilmstiden er spændende, og dermed er en film om Louise Brooks spændende. Jeg synes, det er vigtigt for kulturudbuddet, at det er tilladt at tilbyde sådanne film i Danmark. Jeg tilbød filmen, selvom den ikke solgte i stort antal. Jeg solgte kun tre eksemplarer ud over det, jeg selv købte.

Det samme gælder filmene fra "The Great Depression". Er det ikke relevant for ytringsfriheden - her forstået som retten til at indhente information - at man kan købe sådanne film i en dansk butik? For Laserdisken er det vigtigt at tilbyde så mange film som muligt uafhængigt af deres kommercielle appel, og for disse films lovlighed var den foreslåede lovændring af umådelig stor betydning.

Spørgsmålet om kunstnerisk kvalitet på DVD

I 1995 gik DFI op i den tekniske - og dermed den kunstneriske - kvalitet, men det gjorde DFI ikke i 2002. Den kunstneriske kvalitet var ligegyldig! Jeg illustrerede forskellen for Kulturudvalget med et screenshot fra *Blue Velvet* (1986). Det er den amerikanske region 1-udgave til venstre og region 2-udgaven til højre.

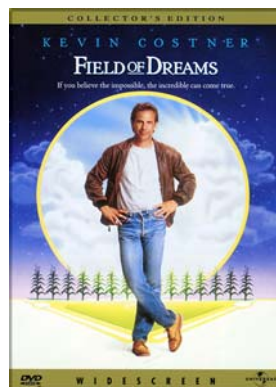
Det amerikanske publikum er længere fremme i skoene end det danske, når det gælder en kritisk holdning til filmkunsten. De finder sig ikke i samme overgreb, som de danske forbrugere finder sig i, og derfor gør de amerikanske selskaber sig mere umage, hvilket de to versioner af *Blue Velvet* er et godt eksempel på.

90'erne gav os digitalt tv og 16:9-formatet. DVD blev født med 16:9 og var mere velegnet til CinemaScope-film på de moderne 16:9 skærme. Det krævede en ny bearbejdning fra film-til-video, og det ville de danske videoselskaber ikke altid betale for. For dem var det godt nok at udgive de gamle pan&scan-versioner, som de havde brugt til VHS. Det betød, at ejere af 16:9 fjernsynsskærme og DVD-afspillere alligevel kom til at se på sorte bjælker - blot lodrette bjælker - og et beskåret og forvrænget billede, hvis de købte de danske pan&scan-versioner.

I stedet for at ansøre den danske videoindustri til at mande sig op, sådan som det oprindeligt var meningen med det indre marked, ønskede FDV (nu støttet af DFI) at forbyde de attraktive amerikanske udgaver, så danske forbrugere, der var interesseret i bestemte film, var tvunget til at købe deres bras. Pardon my french, men der findes ikke noget bedre ord for pan&scan-versionen af *Blue Velvet*.

Spørgsmålet om ekstramateriale på DVD

Den amerikanske DVD-udgave fra 1998 af min favoritfilm *Field of Dreams* (1989) er superb. Den indeholder kommentarlydspor af instruktøren Phil Alden Robinson og fotografen John Lindley, en grundig dokumentarfilm og et isoleret "musical score", der svarer til CD-pladen. Da 2-disc jubilæumsudgaven udkom i 2004 var det med fraklippede scener samt ikke færre end fem yderligere dokumentarfilm. Da filmen endelig udkom i Danmark i 2010, var DVD-udgivelsen blottet for ekstramateriale, og det samme var tilfældet for Blu-ray udgaven i 2021.

God stemning på Christiansborg

Jeg har besøgt Christiansborg nogle gange i årenes løb, men ikke så ofte, at jeg føler mig godt tilpas. Jeg mærker en form for andægtighed, når jeg er på stedet, hvor landets love (angiveligt) bliver til. Det har en mærkelig virkning på mig, og som regel kan jeg ikke komme væk fra stedet igen hurtigt nok.

Det var nu ikke så slemt denne gang. Stemningen var god, jeg talte om noget, jeg vidste noget om, og de lyttede interesseret. Det var indskærpet i aftalen, at jeg højst havde 15 minutter til rådighed, og den tid ville forsvinde på et øjeblik - det vidste jeg af bitter erfaring.

Jeg skulle ikke nå noget bestemt, bare komme med så mange eksempler som muligt, indtil jeg blev smidt ud. Og jeg blev ikke smidt ud. Jeg fortalte om den ene spændende film efter den anden, og først da der var gået mere end en halv time - det dobbelte af den allokerede tid - huskede jeg at runde af og gå igen.

Eftermiddagen tilbragte jeg sammen med Henrik Vestergaard. Det var fantastisk at tale med en person, som virkelig gik op i frihandel og forstod perspektiverne i det katastrofale lovforslag.

Vi havde aftalt et møde på en time, hvilket var meget lang tid og i mit hoved mere end rigeligt, men igen gik tiden lynhurtigt. Først da han var nødt til at bryde op, fordi han havde en anden aftale, gik det op for mig, at jeg havde underholdt ham i over to timer. Jeg lagde virkelig beslag på folks tid den dag!

På vej ud af Christiansborg passerede vi Birthe Rønn Hornbech, stedfortræder i Kulturudvalget og blandt deltagerne under mit foretræde. Hun standsede op og sagde til mig: "Det er altid spændende at møde nogen, som er entusiastiske med det, de foretager sig."

Jeg tog hjem til Aalborg med det indtryk, at det havde været et vellykket besøg i hovedstaden.

Mit modsvar til DFI's indlæg: Filminstruktør Torben Skjødt Jensen

Jeg havde måske fået Kulturudvalgets medlemmer til at forstå konsekvenserne af lovforslaget, men det var en større udfordring at få dem til at indse, at det faktisk ikke var rigtigt, at et flertal i Rådet og Parlamentet havde afskaffet frihandel. Det var usædvanligt kompliceret for en politiker, og hvem havde tid til at sætte sig så meget ind i det hele, at de ville forstå, at de blev narret? Hvem turde se i øjnene, at embedsmændene ikke nødvendigvis fortalte sandheden - hele sandheden? Det var en kamp op ad bakke, men jeg sendte alligevel en udførlig redegørelse til Folketingets Kulturudvalg.

DFI's debatindlæg var endnu en magtdemonstration af Johan Schlüter. Tænk, at han kunne få DFI til at negligere virkningerne af lovforslaget! Det var utroligt, at han i den grad kunne få kunstnernes egen organisation til at vende 180 grader og støtte producenternes markedskontrol. Jeg fortalte om DFI's indlæg til filminstruktør Torben Skjødt Jensen, og han tilbød at yde et individuelt bidrag.

Vedr. L 19 - ændringen af ophavsretsloven - parallelimport

Som filminstruktør og filmsamler vil jeg gerne supplere bemærkningerne fra Danske Filminstruktører (DFI) om parallelimport.

Jeg er instruktør af filmen *Min metier*, en dokumentarfilm om Carl Th. Dreyer. Filmen fik fremragende anmeldelser og blev i 1996 hædret med en *Robert* som "årets bedste dokumentarfilm" og blev nomineret til en *Bodil* i kategorien "årets bedste film". Ikke desto mindre er det ikke en film, der er så efterspurgt, at den økonomisk kan bære en kommerciel udgivelse på det danske marked.

Jeg har derfor sammen med Dreyers fotograf, Henning Bendtsen, været involveret i en amerikansk udgivelse af *Min metier* sammen med Carl Th. Dreyer-filmene *Ordet*, *Gertrud* og *Vredens Dag*.

Det har været en fornøjelse at arbejde sammen med det amerikanske selskab *The Criterion Collection*, som i arbejdet med filmværkerne lægger stor vægt på teknisk og kunstnerisk kvalitet og som med rette nyder stor anseelse. Selskabet er kendt for at udgive specialversioner af filmklassikere fra hele verden. Udover de film, jeg har medvirket til at fremstille, har det også glædet dansk film i form af Carl Th. Dreyers *Jeanne d'Arc* (med hjælp af Casper Tybjerg fra Københavns Universitet) og den gamle danske stumfilmklassiker *Heksen* instrueret af Benjamin Christensen.

Der er to ting, Danske Filminstruktører overser i deres indlæg.

1. Spørgsmålet om udgivelse af efterspurgte værker

Lovforslaget forhindrer selvfølgelig ikke danske udgivelser af film, som efterspørges af et dansk publikum. Men det udgangspunkt - at filmene efterspørges - er præcis den forkerte antagelse i denne debat. Specialimporten handler netop om de film, der IKKE efterspørges og dermed ikke udgives herhjemme. F.eks. de nævnte film.

Specialforretningerne fungerer i den forbindelse som supplerende kulturformidlere, hvor den traditionelle distributionsform ikke rækker. Selvfølgelig går danskerne ikke glip af *Ringenes Herre* eller *Stjernerkrigen*, men det hører med til billedet, at hovedparten af verdens film hverken bliver vist i biografene eller udgivet på video i Danmark. Det er derfor, det er sådan en stor oplevelse at besøge en specialbutik med egen import: Man præsenteres for det ene filmværk efter det andet, man aldrig har hørt om, og som man af den grund heller ikke konkret efterspørger. Men et besøg i en specialbutik er jo netop med til at udvide ens horisont på det område.

2. Spørgsmålet om kunstnerisk kvalitet

Hvis det handlede om efterspørgsel alene, ville alle videofilm formentlig stadig blive udgivet i pan/scan. Det er kun takket være en ihærdig oplysningsindsats fra filminstruktørerne og entusiaster som folkene i Laserdisken, at forbrugerne i dag er klar over, at pan/scan hverken er den eneste eller den bedste måde at vise film på. Der opstår ikke uden videre en efterspørgsel på film i letterbox-format. Kulturformidling er andet end at opfylde en efterspørgsel, som ofte er styret af reklamer rettet mod den bredeste fællesnævner mere end noget andet.

Jeg vil afslutningsvist henvise til den erklæring, SADF skrev i 1994: "Vi ville se det som et barokt kulturpolitisk tilbageslag, hvis dele af markedet fik held til at forhindre distribution i den enhver tid bedst mulige kvalitet."

Mødet med triumviratet

Op til ekspertmødet følte jeg mig som Daniel på vej ind i løvekulen. Selvom jeg blev godt modtaget i Kulturudvalget, var det noget andet at møde de tre, der med deres løgne og manipulationer igennem årtier havde tilranet sig kontrollen over Danmarks konkurrence- og handelspolitik.

Hvordan skulle en videoforhandler overbevise en samling usikre og forvirrede politikere i direkte konfrontation med disse højt respekterede eksperter? Mogens Koktvedgaard, den største kapacitet inden for konkurrenceret og immaterialret, en position, han havde brugt til at begrænse konkurrencen til fordel for industrien, Johan Schlüter, den allestedsnærværende "piratjæger", den utrættelige forfølger af konkurrenter til hans mange interesseorganisationer, og så Peter Schönning, den loyale løjtnant på den mest betydningsfulde post på Christiansborg.

Peter Schönning havde sørget for, at Mogens Koktvedgaard som ekspert ville fortælle om parallelimport, mens Johan Schlüter deltog som partsrepræsentant. Jeg var klar over, at jeg var den eneste ud over netop de tre, som vidste, hvad der foregik, og at det var deres mission at forhindre, at politikerne tog notits af mig.

Det var min hidtil vigtigste eksamen, og jeg kæmpede med at få styr på nerverne. Til mit store held løb jeg i lufthavnen ind i en bekendt og den helt rigtige at tale med i netop den situation, juraprofessor Claus Haagen Jensen.

Det var rart at have nogen at tale med, så tankerne ikke gik amok, og så var han endda kvalificeret til at forstå problemstillingen. Han tilbød, at jeg kørte med i hans taxa og blev sat af ved Christiansborg, inden han fortsatte. Det var et tilbud, jeg ikke kunne sige nej til, og da jeg fortalte, at jeg skulle duellere med Mogens Koktvedgaard, sagde han efter en tænkepause: - Hmm, dig mod Koktvedgaard? Ja, så tror jeg, jeg vil holde med dig!

Måske var han bare venlig, men hans selskab betød, at jeg var i godt humør, da jeg ankom til mødelokalet. Henrik Vestergaard havde lovet at være med, så der i det mindste var én person i forsamlingen, som var på min side.

Parallelimport var det hovedemne, der optog mig. Et andet stort emne var brug af internettet og værker på digital form, f.eks. CD-plader og edb-programmer. En flok studerende havde bemærket, at lovforslaget tog rettigheder fra forbrugerne og favoriserede kommercielle monopoler som Microsoft i forhold til open source. De havde organiseret Initiativet Digitale Forbrugerrettigheder og havde fået lov at deltage med en lille delegation anført af Mads Bondo Dydensborg.

Mødet blev lydoptaget, og jeg fik tilsendt en udskrift af alt, hvad der blev sagt, så det kan dokumenteres. Kim Andersen var ordstyrer, og han bød velkommen. Peter Schönning gennemgik ophavsretten og baggrunden for infosoc-direktivet, og han havde gjort helt op med "droit d'auteur"-modellen. Ophavsmanden skulle forstås som den, der havde rettighederne. Det var ikke nødvendigvis kunstneren, var et af hans budskaber. Derefter var det Mogens Koktvedgaards opgave at redegøre for - og afdramisere - forbuddet mod frihandel med tredjelandene.

Jeg vil gerne nedtone debatten ved at sige, at det spiller en meget, meget beskednen rolle her i landet. En meget beskednen rolle.

Jeg vil også med det samme fremhæve, at de regler, vi diskuterer, gælder for hele det såkaldte immaterialretsområde: patentret, varemærkeret, designret osv. Der gælder de regler, vi nu er ved at få her i Danmark, for så vidt angår spørgsmålet om parallelimport. Der er vi for længe siden gået over til det, der hedder regional konsumtion, der altså udelukker den frie vandring ude i verden.

Hvad drejer det sig egentlig om? Det kan jeg lettest fremstille for Dem ved at tage et eksempel, ikke fra Danmark, men fra England, for det viser lettest, hvordan eksemplarerne vandrer over grænserne. Lad os tænke os en engelsk forfatter, der bor i England, og som skriver en bog. Han udgiver den naturligvis i England, og der prissættes den på en bestemt måde. Det engelske sprog er et verdenssprog. Han har derfor den fornøjelse, at han også kan udgive bogen i USA, i Indien, i Australien. Han har altså et meget stort marked - langt større end det en dansk forfatter, der skriver på dansk, har. Det er derfor, jeg vælger det engelske eksempel.

Lad os nu tænke os, at han prissætter bogen i England på en bestemt måde. Så ser han på det indiske marked. Der kan han konstatere - hvad vi alle ved - at inderne ikke har så mange penge, som vi har, og så må man altså prissætte den lavere for at få en afsætning. Det gør han så. Det vil sige, at der er to forskellige priser: en engelsk pris og en indisk pris. Og hvad så? Hvis man åbnede muligheden for fri parallelimport over grænserne, ville det betyde, at man kunne opkøbe eksemplarer i Indien, hvor prisen er lavere, og sælge dem på det engelske marked og derigennem ødelægge hans engelske afsætning. Det er nemlig klart, at forbrugerne ville vælge de indiske eksemplarer, hvis de var på markedet i England. Det er muligt, at de er mere beskedne i udstyret, men når man læser bogen, er det jo ligeegyldigt, hvordan bindet ser ud.

Spørgsmålet er så: hvem skal man beskytte i sådan en situation? Skal man lægge vægt på de - om jeg så må sige - almindelige forbrugere, eller skal man lægge vægt på ophavsmandens interesser? Den engelske forfatter skal altså leve af det, han kan tjene på det engelske marked, og det engelske marked vil blive torpederet, hvis vi tillader importen fra Indien. Hvem skal vi så give retten? Hvem skal vi beskytte i sådan en situation? Der er den foreslåede regel, at vi skal beskytte forfatteren.

- - -

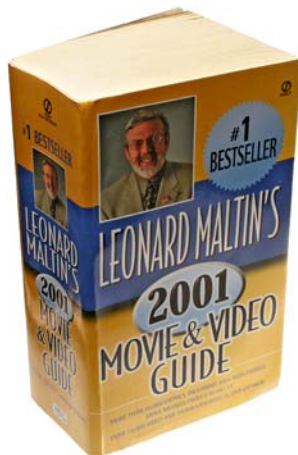
Jeg bliver nødt til at sige til de ærede politikere, at i den aktuelle situation har Danmark ikke noget valg. Det er en helt bestemt direktivtekst, som er vedtaget efter meget omfattende drøftelser. Det er bindende, så vi har altså valget mellem at forlade Fællesmarkedet eller at implementere dette. Sådan er det.

Jeg ved naturligvis, at der er kræfter, der arbejder for at ændre direktivet, men efter min opfattelse er det fuldstændig utænkeligt, at dette direktiv ændres i den henseende. Det skyldes, at direktivteksten på spørgsmålet om parallelimport hænger ganske nøje sammen med reglerne om varemærker og patenter, hvor der har været en tilsvarende debat. Der står EU's holdning fuldstændig fast. Der er lande, der skrider og skaber sig - det er navnlig Sverige, som helt har misforstået problemstillingen - og som derfor vil gøre gældende, at de gennem ændringer skal nå frem til noget andet. Men der er altså en massiv holdning i EU, der siger, at dette ikke vil ske.

Mit bidrag på ekspertmødet

Jeg tog også udgangspunkt i en bog, nemlig *Leonard Maltin's Movie & Video Guide*. Jeg indledte med at erklære mig uenig med Mogens Koktvedgaard, og jeg tilføjede: "Jeg vil gerne opdratisere denne sag."

Jeg kommenterede Peter Schønnings notat, for jeg mente, regional konsumtion var en dårlig løsning på det engelske forlags problem. Hvis forlaget eller forfatteren, som Koktvedgaard påstod, det handlede om, fremstillede så mange eksemplarer, at det dækkede både det britiske og det amerikanske marked, var det problem løst. Måske ville sådan en stordriftsløsning endda gøre prisen endnu billigere?

Så stillede jeg et spørgsmål til Peter Schønning: Hvem skal man spørge, hvis man vil have tilladelse til at importere? Ifølge lovforslagets bemærkninger var det ikke noget problem, for man kunne få tilladelsen af det forlag, man købte af. Men ifølge Johan Schlüter var det rettighedshaveren i importlandet, der bestemte.

Kim Andersen foreslog, at der blev samlet op på det senere, og jeg blev bedt om at holde mit indlæg. Jeg tog Leonard Maltins filmguide frem og fortalte, at det var en populær bog. Den blev i USA solgt for kun \$8,99, selvom den var på over 1600 sider. I Laserdisken blev den solgt for 90 kr. Jeg kunne vælge, om jeg ville købe bogen af den danske distributør eller af en amerikansk distributør. Prisen var den samme, så jeg kunne lige så godt handle med den danske distributør.

Hvis det blev forbudt for mig at købe af den amerikanske distributør, så der ikke var det alternativ til den danske distributør, var det meget nærliggende at tro, at denne ville se på videoguiden og tænke: "Der er da ingen grund til, at en så tyk og populær bog kun koster 90 kr. Hvis jeg sætter prisen til 149 kr., vil de danske filmsamlere sikkert købe bogen alligevel."

- Jeg køber af den danske distributør i dag, fordi han sælger til samme pris som den amerikanske, men hvis ikke jeg havde dette alternativ, ville han sikkert blive ansporet til at sætte prisen op, forklarede jeg. Jeg så, at Jytte Andersen (S) sad og nikkede. Tilsyneladende talte jeg ikke hen over hovedet på forsamlingen.

Derefter angreb jeg Peter Schønnings opfattelse af "ophavsmanden":

- Da jeg studerede ophavsret for 15 år siden, var ophavsmanden den person, der fremstillede et værk. Det vil sige, at Leonard Maltin er ophavsmand til bogen, og det kan ingen aftale lave om på. Han har skrevet bogen. Uanset, hvad han har indgået af aftaler, er det ham, der har skrevet bogen. Han er altså ophavsmanden. Det, man talte om, før Mogens Koktvedgaard kom til, var, at han kunne sælge en *udnyttelsesret*. Han kunne indgå en aftale med et forlag om at udgive bogen. Han kunne sælge en del af sin ophavsret, nemlig retten til at udgive bogen. Den ligger så hos forlæggeren, men det er stadig Leonard Maltin, der har skrevet bogen.

Mine tanker om triumviratet

Jeg havde ikke haft noget at gøre med Mogens Koktvedgaard, siden han 10 år før havde forsøgt at skræmme mig fra at forfølge spørgsmålet om FDV's udlejningsmonopol og Johan Schlüters manipulationer ved EU-Domstolen.

Som så ofte før forsvandt nerverne, når jeg sad i situationen, så jeg sad også og iagttog ham og funderede over, hvorfor det var så vigtigt for ham at begrænse konkurrencen. Hans fortælling var noget af en tåreperser - og meget utroværdig. Først har den privilegerede engelske forfatter det held, at han har hele verden som sit marked, og derefter skal vi alligevel have ondt af ham og beskytte ham mod de eksemplarer, han selv har solgt i Indien. Hvis det var et reelt problem, kunne han bare undlade at sælge bogen i Indien - eller sælge den på EU-markedet først.

Mogens Koktvedgaard var utvivlsomt bekendt med Adam Smith og hans teori om, at markedsprocesserne fører til, at forbrugerpriserne nærmer sig produktionspriserne. For Adam Smith var det positivt og gavnligt for samfundet, men det var præcis det, Mogens Koktvedgaard ville forhindre. Selvfølgelig vidste han også, at kunstnerne sjældent scorer gevinsten. Det drejer sig om, at store internationale selskaber skal kunne tage overpriser for deres varer i EU. Det har intet at gøre med stakkels udsultede forfattere, der får deres marked torpederet.

I hans verden skulle konkurrence ikke føre til lavere priser og bedre varer, men til en højere pris til "ophavsmanden", og det var næppe filminstruktøren, han tænkte på trods den præcise definition af ophavsmanden i låne/leje-direktivet. Det blev mere og mere sært, at en så indædt modstander af konkurrence og frihandel kunne opnå den position, han havde opnået, og indædt var han, da han tilsvinede Sverige for indsatsen i Silhouette-sagen. Er det så forfærdeligt at få en åben og ærlig debat om konsumption?

Peter Schønnings definition på ophavsmanden giver ingen mening, hvis man ser på, at spredningsretten i direktiverne er givet til så mange forskellige. Diverse producenter har deres egen spredningsret, så det tjener ikke noget reelt formål, at ophavsmændenes spredningsret skal "overføres" til dem, medmindre formålet er at lade industrien - og kun industrien - overtage verdenshandelen.

Det forholder sig helt anderledes, når man ser på det oprindelige formål, nemlig bekæmpelsen af spredningen af piratkopier eller kopier, der er bragt på markedet uden de medvirkendes tilladelse. Der er reel beskyttelse i at give en spredningsret til de involverede parter, hvis det handler om, at kun eksemplarer, der er bragt på markedet med deres tilladelse, må spredes i EU. Det lovgav de om, og sådan blev der indført et højt ophavsretligt beskyttelsesniveau i EU.

De regler skal ses på baggrund af en tid, hvor det ganske vist var ulovligt at smugle en kassettebåndoptager ind til en koncert, optage koncerten og fremstille kopier af optagelsen uden tilladelse, men det var *ikke* forbudt at sælge kopierne bagefter, hvis nogen gjorde det alligevel! Derfor blev spredningsretten indført, og det var ganske uproblematisk, for det var åbenlyst, at det var et fornuftigt tiltag.

Mine eksempler og spørgsmål

Jeg gav flere eksempler på, at “systemet” ikke vil fungere, som Peter Schønning havde lagt op til. Både han og Brian Mikkelsen lod forstå, at det er muligt at få en tilladelse. Imidlertid har Johan Schlüter altid arbejdet ud fra den antagelse, at tilladelsen i givet fald skal gives af den nationale rettighedshaver.

Jeg kunne se for mig, at f.eks. Paramount Danmark - der var mindre aggressiv end FDV's medlemmer - ville tillade mig at importere de amerikanske *Rockin' Rydel* eksemplarer af *Grease* (1978). Dem måtte jeg så sælge i Danmark, fordi Paramount i Danmark havde givet mig lov til det. Men i og med at Danmark var en del af EU, var eksemplarerne bragt på markedet i hele EU, og derfor havde en græsk videoforhandler lov til at importere dem til Grækenland og sælge dem dér. Så var beskyttelsen af den græske distributør undermineret, og han måtte finde sig i konkurrencen med den amerikanske udgave via “importen” fra Danmark.

Det kunne umuligt fungere, som Peter Schønning og Brian Mikkelsen lagde op til, for hvis der i hele EU fandtes blot én rettighedshaver, som var flink nok til at give tilladelse - hvilket ifølge både Peter Schønning og Brian Mikkelsen var en reel mulighed - var den tiltænkte konkurrencebeskyttelse undermineret.

Det bragte mig frem til det næste problem. Hvordan kunne jeg se, om en DVD eller en bog var bragt på markedet i EU med rettighedshaverens tilladelse? Hvilke eksemplarer var der givet tilladelse til? Hvordan skelnes de fra eksemplarer, som parallelimportørerne har taget hjem uden tilladelse, eller som private har købt på internettet eller taget med hjem fra ferien?

Tag f.eks. *Leonard Maltin's Movie & Video Guide*. Det var en årbog, og året efter udkom en ny udgave, der også indeholdt det efterfølgende års film. Hvis bogen i Danmark på grund af de nye regler kom til at koste 149 kr., kunne det godt være, at private valgte at importere den selv. Når næste års udgave udkom, var det ikke unaturligt at gå til Pilegaards Antikvariat med den gamle udgave for at få lidt for den, men det gav Pilegaard et problem. Han ville ikke kunne se på bogen, om den var privat importeret eller solgt af den autoriserede danske distributør. I det første tilfælde ville hans videresalg være ulovligt, men det eksemplar, der første gang var solgt af den autoriserede importør, måtte han gerne sælge videre.

- For at få det til at fungere skal vi have et system, så der følger et certifikat med hvert eneste eksemplar. Ellers bliver det umuligt for folk i branchen at se, hvilke eksemplarer der er bragt på markedet med tilladelse, og som derfor kan sælges videre, og hvilke eksemplarer der er importeret uden tilladelse.

Jeg sluttede af med et direkte spørgsmål til Mogens Koktvedgaard:

- Hvor findes de drøftelser? Jeg har læst alt det om infosoc-direktivet, der er offentligt tilgængeligt, og jeg har også læst alt om låne/leje-direktivet. Dengang handlede spredningsret om at forbyde spredning af piratkopierede varer og ikke andet. Den påståede debat om at forbyde frihandel findes slet ikke.

Kim Andersen foreslog, at eksperterne svarede, før debatten fortsatte.

Det reelle problem er her: Har disse eksemplarer været genstand for konsumtion, ja eller nej? Hvilke eksemplarer? Hvordan skal det løses? Der er klart et praktisk problem, det vil jeg på ingen måde bestride. Vi kender problemet temmelig nøje inden for de varemærkeretlige sektioner, hvor man fra sælgerens side prøver at klare problemet ved at føre kontrolnumre på den enkelte varer. Jeg ved ikke, om I har set, at der ofte på en eller anden måde står sådan et kontrolnummer. Derigennem kan man konstatere, hvor eksemplarerne er vandret hen.

Det samme problem kan opstå inden for den ophavsretlige verden. Man står med nogle eksemplarer. Har de et samtykke bag sig, eller har de *ikke* et samtykke bag sig? Hvad gør man i sådan en situation? Dertil er kun at sige, at det er en problemstilling, man kender mange andre steder, det er altså et bevisproblem. Man må - om jeg så må sige - sørge for at vide, hvor kanalerne er på den ene eller den anden måde. Der gælder den regel eller den normale praksis, som også er accepteret af domstolen i Luxembourg for øjeblikket, at den, som påberåber sig, at der er sket konsumtion, altså at der er givet samtykke, må bevise, at dette er tilfældet.

Det vil normalt ikke være særligt vanskeligt. Befinder man sig på det normale nationale marked, kan man sagtens se, om der er givet samtykke, og hvem der har givet samtykke. Normalt er det sådan, at videreforsandleren på et nationalt marked, f.eks. det danske, henvender sig til den danske generalimportør og spørger, om han må gøre sådan og sådan. Når så eksemplarerne går videre f.eks. fra Danmark til Tyskland osv., opstår der naturligvis et problem, men de problemer er i praksis forholdsvis begrænsede og kan efter min mening overhovedet ikke bære et stort internationalt autorisations-system. I betragtning af, hvor få problemer der er inden for dette område, vil det være en foranstaltning, som savnede enhver rimelighed.

Mogens Koktvedgaards svar, 13. november 2002

Mogens Koktvedgaards skræmmende vision

Med gys forestillede jeg mig i mit indre blik Mogens Koktvedgaards verden, hvor industrien kan følge hvert enkelt eksemplars færden via kontrolnumre. Slut med en åben markedsøkonomi, hvor alle købere har adgang til alle sælgere. I stedet skal verdenshandelen kontrolleres af en nyfigen industri.

Jeg så på Maltins Videoguide og kunne ikke få øje på noget kontrolnummer, så Pilegaards problem var i hvert fald ikke løst, men det var skræmmende klart, at det var Mogens Koktvedgaards fremtidsvision, at butikkerne kun handler med den lokale generalimportør og efterlever dennes regler. Hvis en dansk butik køber hos en dansk importør og fører varerne over grænsen til Tyskland, er det direkte et problem. Det sker ifølge professoren "heldigvis" ikke særligt tit.

Nej, man skal være usædvanlig modig for at turde begive sig over EU's grænser med sine varer, for man pådrager sig industriens vrede og en umulig bevisbyrde. Hvordan dokumenterer man, at varerne er bragt på markedet i EU "med ophavsmandens tilladelse"? Det forklarer imidlertid, hvorfor det indre markeds fordele ikke er realiseret, og at der er så store prisforskelle EU-landene imellem!

Efter Mogens Koktvedgaards indlæg om en industrikontrolleret verdenshandel, der efter min bedste overbevisning ikke giver plads til de individuelle tilladelser, som Peter Schønning og Brian Mikkelsen foregav, at man rutinemæssigt kunne få, fik Peter Schønning ordet med henblik på, at også han besvarede mit spørgsmål.

Hans Kristian Pedersen forsøgte at rejse tvivl om, hvem det er, man skal have tilladelse fra, når man skal have tilladelse til at importere bøger, film, osv. fra lande uden for EU og EØS-området. Efter min opfattelse er der ingen som helst tvivl om det: Man skal have tilladelse fra rettighedshaveren. Som jeg nævnte i min indledning, kan rettighedshaveren være den oprindelige ophavsmand, men hvis ophavsmanden har rådet over sit værk, f.eks. en bog, ved at lave en forlagsaftale med en forlægger, er det forlæggeren, der er rettighedshaver med hensyn til distribution af bogen. Så hvis man vil lave en specialimport fra USA eller Pakistan, skal man have tilladelse fra forlæggeren dér.

Så er spørgsmålet, om man skal have tilladelse fra en rettighedshaver i Danmark. Jamen, når der er tale om specialimport, betyder det jo netop, at der ikke er nogen, der i forvejen har fået licens til at importere i Danmark. Så findes der ikke nogen licenshaver i Danmark. Hvis der er tale om parallelimport - det vil sige, at der er nogle, lad os sige et amerikansk filmselskab, som har givet et dansk distributionselskab eneretten til at distribuere en bestemt dvd-film - så skal man have tilladelse fra rettighedshaveren. Og hvem er rettighedshaveren i det tilfælde? Det er den danske distributør, der har fået retten fra det amerikanske filmselskab. Det er sådan, at rettighederne vandrer fra den ene rettighedshaver til den anden. Så når det amerikanske filmselskab har overdraget en eneret for så vidt angår Danmark til et dansk selskab, er det dér, man skal søge om tilladelse. Så svaret er i ethvert tilfælde: Man skal have tilladelse fra rettighedshaveren.

Peter Schønnings svar, 13. november 2002

Peter Schønning om samtykke

Han bekræftede i det mindste, at ophavsmanden er ude af billedet. Det afhænger af situationen, om man skal spørge den amerikanske eller danske licenstagere. En licens er heller ikke længere en ret til at fremstille eksemplarer, men en ret til at importere og kontrollere markedet i et specificeret område!

Tilsyneladende bemærkede ingen af deltagerne i panelet, at dette system lige præcis opdeler det indre marked i separate markeder og områder, som styres af en lokal generalimportør, som Mogens Koktvedgaard kaldte ham. Så meget for EU som et område uden indre grænser! Jeg fik mulighed for at følge op:

- Hvordan finder man ud af, om der eksisterer en dansk rettighedshaver? Så vidt jeg kan se, er det et umuligt krav at stille. Der findes tusinder af bøger, og der findes tusinder af DVD'er. Når en kunde spørger: "Kan du skaffe den bog eller den film?" og jeg svarer: "Ja, den findes i USA." Skal jeg så i gang med at finde ud af, om der findes en dansk rettighedshaver? Lad os sige, der ikke er en dansk rettighedshaver, og jeg får lov til at importere af den amerikanske rettighedshaver, og der ugen efter indgås en licensaftale med et dansk selskab. Hvad så?

Svaret er meget klart. Man må jo kontakte den forlægger, der har udgivet bogen i USA, eller det selskab, der har udgivet bogen i USA, og dér spørge, om der er nogen, der i forvejen har fået en licens til at importere til Danmark. Hvis svaret er ja, så får man at vide, hvem det er, og så får man et telefonnummer og ringer til dem. Hvis svaret er nej, er det simpelt. Så er det det amerikanske filmselskab eller den amerikanske forlægger. Der er slet ikke nogen problemer i det.

Peter Schønnings replik, 13. november 2002

Ifølge Mogens Koktvedgaard skal jeg som parallelimportør kunne bevise for en domstol, at jeg har fået tilladelse til et EU-salg af det enkelte eksemplar. Hvordan skal jeg kunne bevise det? Det er næppe tilstrækkeligt at bedyre, at jeg har ringet til selskabet og fået at vide, at jeg må sælge filmen eller bogen. Det løser heller ikke problemet, når en kunde senere står i Pilegaards Antikvariat.

Hvordan forestiller Peter Schønning sig egentlig, at det skal foregå, hvis jeg f.eks. vil sælge The Criterion Collections *The Passion of Joan of Arc*? Jeg ser en masse praktiske problemer: Hvordan finder jeg telefonnummeret til The Criterion Collection? Jeg handler ikke med selskabet, men med en grossist, der distribuerer for hundredvis af licenstagere, så det vil være en kæmpe udfordring bare at finde telefonnumrene til de enkelte licenstagere. Hvor sandsynligt er det lige, at de også har overblik over, om der i Danmark skulle være en licenstaget netop nu?

Hvordan får jeg den, der har taget røret, til at tro på, at det er nødvendigt for mig at få selskabets tilladelse til at sælge et allerede lovligt udgivet eksemplar? Vedkommende må jo tro, at jeg er bindegalt!

Hvordan skal vi gebærde os for at få tilladelsen på en form, der tilfredsstillende er en domstol? Skal en person fra The Criterion Collection kontakte den grossist, jeg handler med, og bemyndige ham til at sætte kontrolnumre på de eksemplarer, der er på vej til mig, så de kan skelnes fra eksemplarer uden særlig tilladelse?

Et andet problem: Der findes måske ikke en dansk rettighedshaver til *Jeanne d'Arc*, men da det er en fransk film, findes der sikkert en fransk rettighedshaver. Bliver han ikke sur, hvis mine kunder finder på at tage eksemplarerne med til Frankrig og sælger dem dér, selvom Peter Schønnings fremgangsmåde er fulgt?

Nu forestiller vi os, at The Criterion Collection er så smigret og rørt over, at jeg vil sælge nogle eksemplarer af deres udgave, at de går hele møllen igennem, så jeg kan dokumentere for en dommer, at jeg har den nødvendige tilladelse til at sælge de aftalte eksemplarer. Lad os for sjov antage, at det kan lade sig gøre.

Er det langt ude at tænke sig, at Lars Christensen, indehaveren af Læsehesten, vil opfatte det som konkurrenceforvridende, hvis jeg sælger *Jeanne d'Arc*, og han ikke må? Vil The Criterion Collection være lige så imødekommende over for ham, når han ringer? Eller forhandleren fra Barcelona? Eller ham fra Valletta? Hvornår bliver de mon trætte af at udstede dokumenterbare tilladelser?

Jeg fik ordet igen for en sidste kort bemærkning. Jeg skulle passe på ikke at gøre det alt for kompliceret, så i min sidste replik svarede jeg Peter Schønning:

- Det selskab, som har udgivet den DVD, jeg gerne vil sælge, har også bare fået en licens, og de har ingen anelse om, om der skulle være rettighedshavere andre steder i verden til den film. I praksis er det fuldstændig umuligt at vide noget om det på forhånd. Jeg anede ikke, at Palladium A/S eksisterede, før jeg fik at vide, at jeg ville blive sagsøgt, hvis jeg fortsatte med at sælge de der Dreyer-film!

Der var spredte smil i salen, og jeg var sikker på, at de forstod problemet.

Det fik jeg ud af min taletid. Det stod lysende klart, at for Mogens Koktvedgaard skal man som butiksindehaver holde sig til sit eget område og nøjes med det, der er bragt på markedet dér, mens Peter Schønning på den anden side gjorde et stort nummer ud af at lade som om, at det er nemt at få tilladelse.

I praksis er regulære licensaftaler nødvendige, for medmindre jeg selv indgår en eneaftale for Danmark for alle film, kan jeg hverken vide eller forhindre, at der i næste uge indgår en licensaftale med et dansk selskab om en eller anden film, og så er det dét selskab, der kontrollerer min parallelimport af filmen. Selvom jeg måtte have fået en tilladelse til salg af The Criterion Collection, er den værdiløs. Peter Schønning's scenarium var ikke realistisk, men hans mission var heller ikke at redde specialimporten. Hans mission var at berolige politikerne.

Efterfølgende fik Johan Schlüter lejlighed til at komme med sit indlæg.

Om specialimport:

Er der tale om specialimport, hvor der ikke er nogen rettighedshaver i landet, er det klart, at man kan importere. Så er det ikke noget problem, for der er ingen til at forbyde det. Hvis der måtte være tale om specialimport, hvor der i princippet er rettighedshavere, kan jeg som repræsentant for både plade- og filmproducenterne sige, at er der et særligt hjørne, en særlig jazz-ting, eller hvad det måtte være, man gerne vil have ind, så vil det i praksis ikke skabe noget problem. Vi skal nok sørge for, at de tilladelser bliver givet.

Johan Schlüters indlæg på ekspertmødet, 13. november 2002

Johan Schlüters indlæg

Det var naturligvis også hans opgave at berolige de politikere, som kunne finde på at tro, at afskaffelse af frihandel ville få en praktisk betydning i det virkelige liv. Han fastholdt også sin fortolkning af spredningsretten som en ret til at forbyde. Lovforslaget påvirker ikke specialimporten, bedyrede han, for i den situation er det ikke noget problem, for der er ingen til at forbyde det.

Også han opfattede FDV og IFPI som "ophavsmænd" forstået som selskaber, der via licensaftaler har fået tildelt et konkurrencebeskyttet område: Danmark. Dengang så jeg ikke de fulde implikationer af hans fortolkningsbidrag, men jeg medgiver, at i den fortolkning er lovforslaget ikke nær så indgribende.

At være politiker

Hverken før eller siden har jeg været så tæt på Folketingets medlemmer. Jeg fik en kort sludder med Louise Frevert, der som DF's ordfører havde været en varm supporter, dvs. modstander af forslaget. Jeg fik pludselig øje på Brian Mikkelsen og benyttede lejligheden til at give ham et håndtryk, hvilket gjorde ham helt paf. Jeg aner ikke, om han vidste, at han gav hånd til den irriterende videoforhandler, der gjorde hans ministerliv så besværligt. Kristeligt Folkeparti var ikke oplagt som frihandelens redningsmand, men alligevel gjorde mine forældre en indsats for at fange Bodil Kornbeks interesse, og som medlem af Kulturudvalget havde hun fået min redegørelse, og hun deltog også i mødet. Da jeg spurgte hende, om hun havde læst redegørelsen, svarede hun undvigende: "Der er jo så meget..."

Og det var rigtigt nok. Hele affæren gav mig et indtryk af, hvor vanskeligt og stressende livet som folketingsmedlem er. Alle vil have fat i dem af den ene eller anden årsag, og de farer fra det ene møde til det andet. Det lykkedes mig i kraft af mit tidligere bekendtskab at få audiens hos Kristian Thulesen Dahl, men det var ikke let. Allerede i juli havde jeg bedt om et møde, men først i oktober kunne han afse tid, og da jeg endelig mødte ham forud for førstebehandlingen af L 19, blev vi jævnlige afbrudt af uopsættelige telefonopkald. Jeg kunne ikke undgå at se, at hans skrivebord var dækket af gule meddelelser fra folk, han skulle ringe til.

Jeg forsøgte at få et nyt møde i stand efter førstebehandlingen af L 19 og den uventede debat og medvind til modstandsbevægelsen. Jeg forsøgte at komme til at tale med ham, da jeg alligevel var i byen til ekspertmødet, som han lovede at forsøge at deltage i, men jeg så ham ikke. Jeg stod på spring hele dagen, hvis han skulle få et ledigt minut. Det fik han til aften, da han skulle med toget til et møde i Roskilde. Jeg købte en billet og hoppede på toget og fik så lang tid, som det tager at køre til Høje Taastrup. Så var audiensen forbi, og jeg kørte tilbage igen.

Initiativet Digitale Forbrugerrettigheder og jeg havde til fælles, at vi bekymrede os om forbrugerne, så det var naturligt, at vi faldt i snak uden for Christiansborg. De ville starte en underskriftsindsamling, men jeg var skeptisk. Jeg tror ikke, det flytter politikerne, uanset om de får 1.000 eller 20.000 borgere til at skrive under, og jeg forberedte mig mentalt på at indbringe sagen for EU-Domstolen.

En eller anden nævnte Kommissionen, og det affødte følgende bemærkning fra en anden fra gruppen: "Nej, så skriver Mogens Koktvedgaard bare et responsum, og så sker der ikke mere." Jeg kunne ikke lade være med at smile. Der var andre, der havde samme opfattelse af Mogens Koktvedgaard.

denskjultekorruption.dk/video28

TV2 Nord, 13. november 2002

Kulturministerens bemærkninger til Torben Skjødt Jensen

Kulturudvalget bad også om ministerens bemærkninger til Torben Skjødt Jensens henvendelse, og det forelå den 18. november 2002 som svar på spørgsmål 42.

Igen er Peter Schønnings svar beroligende, omend uendelig virkelighedsfjernt. I praksis er det utænkeligt, at f.eks. The Criterion Collection - hvis selskabet vil bruge tid på at svare - svarer på anden måde end Rank (side 76), dvs. forklarer, at deres rettigheder kun omfatter Nordamerika.

Palladium A/S havde klart demonstreret, at de ikke var interesseret i at få Carl Th. Dreyers film til Danmark, selvom de ikke selv distribuerede filmene. Jeg har været igennem en retssag mod FDV, så jeg kender domstolenes holdning. Det er slået fast med syvtommersøm, at hverken en tilladelse fra Sydney Pollack eller fra Lightning er det papir værd, det er skrevet på, for ophavsmanden anerkendes ikke længere som ophavsmand. Det betyder heller ikke noget, at udgiveren selv ønsker udgivelserne distribueret i Danmark. Det viste Lightning og Pioneer. En eventuel tilladelse fra en letsindig amerikansk licenstagere vil til enhver tid blive trumfet af FDV's områdebeskyttelse, når konflikten bringes for en dansk domstol.

Peter Schønning var direkte involveret i Kulturministeriets beskyttelse af FDV i udlejningssagen, og selvfølgelig talte han også her mod bedre vidende.

Torben Skjødt Jensens henvendelse handler om specialimport af film. I den forbindelse skal jeg henvise til lovforslaget s. 24, 1. spalte, hvor det anføres, at det må forventes, at rettighedshaveren normalt vil have interesse i at give tilladelse, når det gælder specialimport. Ved specialimport er der - modsat parallelimport - ingen konkurrerende licenshaver, og derfor bør der ikke være noget til hinder for rettighedshaverens samtykke til specialimport og videresalg af værkseksemplarer, fx film, fra lande uden for EØS.

Ved eksperthøringen i Kulturudvalget den 13. november 2002 garanterede Johan Schlüter, der er advokat for IFPI Danmark, Foreningen af Danske Videogramdistributører, Foreningen af Filmudlejere i Danmark og Filmret (Filmproducenternes Rettighedscenter), da også, at rettighedshaverne vil give de fornødne tilladelser til specialimport og videresalg af film og plader fra lande uden for EØS.

Kulturministeren til Folketingets Kulturudvalg, 18. november 2002

Nu er der gået en del år, og vi kan se, at Mogens Kocktvedgaard fik ret i sin vision. Hvis ikke man adlyder den danske generalimportør, får man ballade. Converse-sagen er et godt eksempel. Coop, Harald Nyborg og Lidl havde købt skoene på EU-markedet af en distributør, der havde sagt god for dem, men det var ikke nok (side 536). Man er nødt til følge den lokale generalimportørs retningslinjer!

Regional konsumtion har ikke kun afskaffet frihandel med tredjelande, men har også bremset handelen med varer inden for EU. Man får problemer, hvis man bringer varerne over EU's interne grænser. Resultatet er ikke overraskende, at de "rige" danskere betaler mest for de internationale varer, der indføres til Danmark.